

ЯК ГРОМАДИ МОЖУТЬ ЗАХИЩАТИ ЛІСИ?

АЛГОРИТМ ДІЙ

Copyright Credit © Bogomaz conservation photography/ WWF-Ukraine

ЗМІСТ

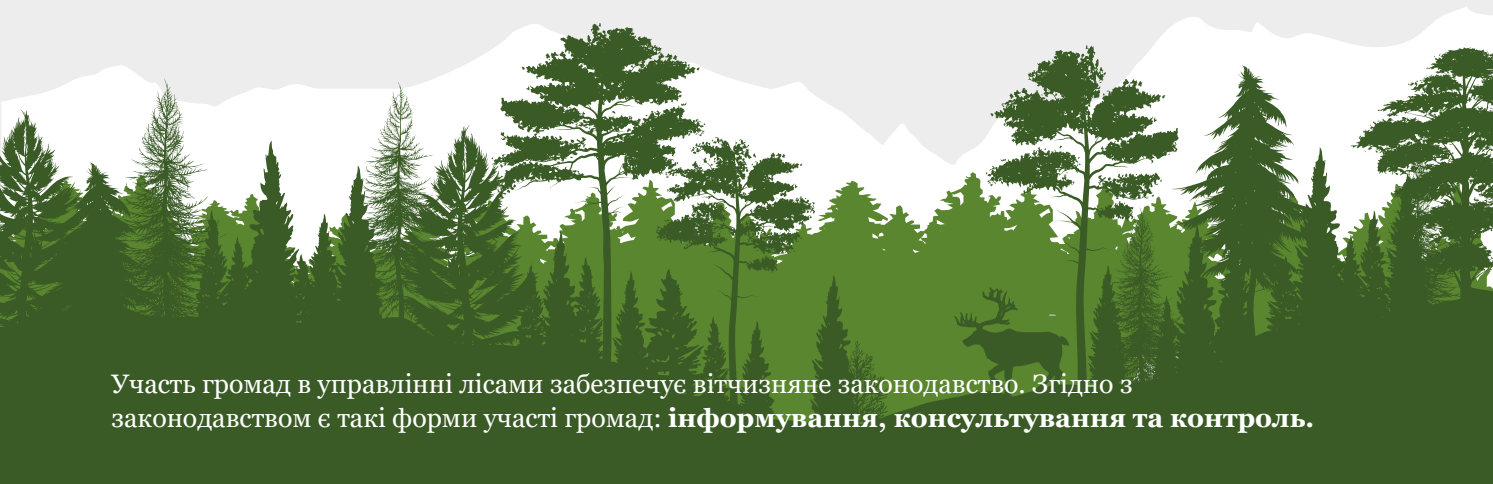
РОЗДІЛ 1. НАВИЩО ГРОМАДАМ ЛІСИ, А ЛІСАМ ГРОМАДИ.....	4
РОЗДІЛ 2. FSC- СЕРТИФІКАЦІЯ.....	6
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ (ОВД).....	10
РОЗДІЛ 4. ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ.....	14
РОЗДІЛ 5. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД (ПЗФ).....	18
РОЗДІЛ 6. ЯК ГРОМАДІ ВЕСТИ ПЕРЕГОВОРИ ТА ВИРІШУВАТИ КОНФЛІКТИ З ЛІСГОСПОМ.....	24
I. АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ І ПІДГОТОВКА ДО ПЕРЕГОВОРІВ.....	26
II. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ.....	28
КОРИСНІ МАТЕРІАЛИ.....	30

РОЗДІЛ 1.

НАВІЩО ГРОМАДАМ ЛІСИ, А ЛІСАМ ГРОМАДИ

Copyright Credit © Bogomaz conservation photography/ WWF-Ukraine

Ліс — середовище життя місцевих громад у лісових регіонах України. Він є джерелом кисню, грибів, ягід, дров, якісної води, місцем відпочинку, занять спортом і роботи. Стан лісових екосистем є дуже важливим для громад, оскільки захищає та пом'якшує дію від стихійних погодних явищ.

Участь громад в управлінні лісами забезпечує вітчизняне законодавство. Згідно з законодавством є такі форми участі громад: **інформування, консультування та контроль.**

Інформування є початковим етапом залучення громадськості до процесу лісоуправління. Інформування може бути пасивним та активним.

Пасивне інформування — це доступ до інформації про діяльність лісогосподарських підприємств через їхній вебсайти, ЗМІ та цільові оголошення.

Активне інформування — доступ до конкретної інформації, яку бажає отримати громадянин про діяльність лісгоспу через інформаційний запит.

Консультування з громадськістю чи громадами може бути організоване через громадські слухання, круглі столи, дорадчі органи, наприклад, Громадські Ради при облуправліннях лісомисливським господарством в областях. Місцеві громади, науковці, громадські експерти також повинні бути залученими до лісовпорядних нарад під час планового лісовпорядкування у лісогосподарських підприємствах.

Контроль за діяльністю лісогосподарських підприємств може здійснюватись у різний спосіб. Це може бути аналіз відкритих даних бухгалтерської звітності лісгоспів, відкритих даних щодо проведення рубок, посадки лісу, перевірка лісосік у природі. Особливе значення для здійснення громадського контролю за діяльністю лісгоспів має організація збору якісної інформації.

За наявності доказів правопорушень, ви можете звернутися до [WWF-Україна](#) та надіслати всю інформацію на ua@wwf.ua.

Корисним ресурсом може бути сайт www.savecarpathianforest.org, куди кожен, за наявності фото або відео, може надати інформацією про правопорушення у лісовій сфері.

Якісний контроль з боку громад та громадськості, а також співпраця з органом державного екологічного контролю (Державною екологічною інспекцією України) та органами сертифікації FSC часто дають бажаний результат, дисциплінуючи лісогосподарське підприємство та покращуючи практики ведення лісового господарства.

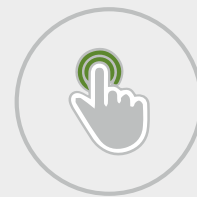
РОЗДІЛ 2.

FSC- СЕРТИФІКАЦІЯ

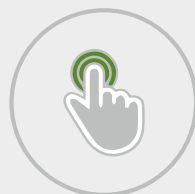
ЩО ТАКЕ FSC-СЕРТИФІКАЦІЯ?

FSC-сертифікація — це система незалежної добровільної сертифікації системи ведення лісового господарства. Будь-хто з лісокористувачів може отримати сертифікат FSC. Для цього необхідно відповідати ряду економічних, соціальних та екологічних вимог — FSC національного стандарту.

ДЕ ПРАЦЮЄ FSC-СЕРТИФІКАЦІЯ?

FSC-сертифікація існує в багатьох країнах світу, зокрема і в Україні. У червні 2020 року 135 лісокористувачів (лісгоспів) з усієї країни — переважно в Західній, Північній та Центральній Україні — утримували сертифікат FSC.

Дізнатися про те, які лісокористувачі є утримувачами сертифікатів FSC можна за посиланням.

ЯК ПРАЦЮЄ СЕРТИФІКАЦІЯ?

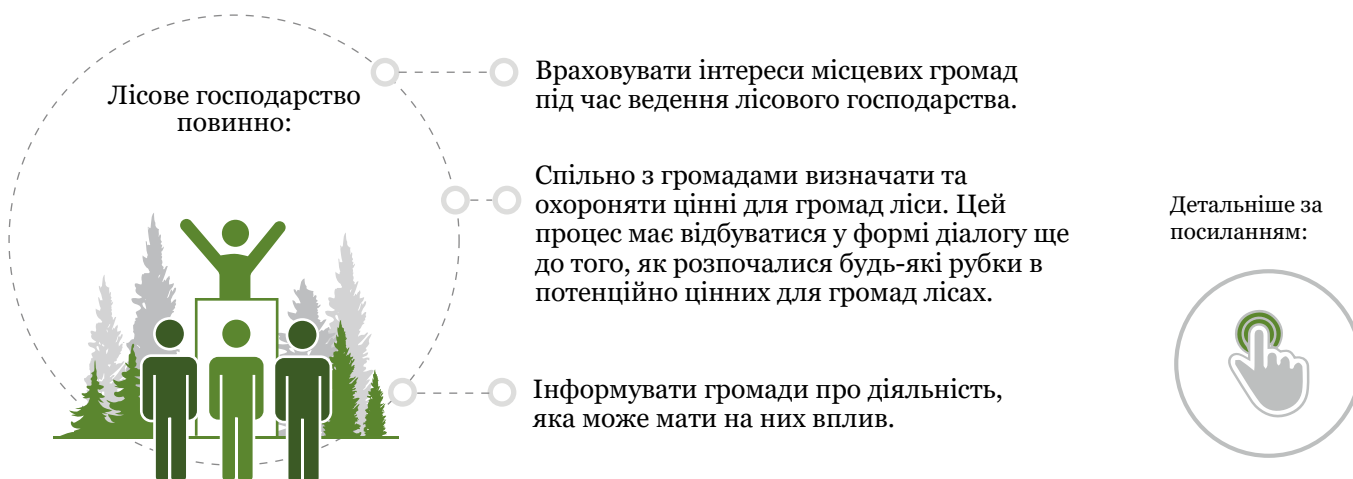
Сертифікат FSC видається незалежними аудиторськими компаніями. В Україні діють три такі компанії: NEPCo, SGS та “Легаліс” (підрядна організація компанії “Лісова сертифікація”). Сертифікація є добровільною. До того, виявивши бажання отримати сертифікат, лісокористувач самостійно обирає аудиторську компанію. Остання проводить сертифікацію за такою схемою:

ЯКІ МОЖЛИВОСТІ МАЮТЬ МІСЦЕВІ ГРОМАДИ?

Якщо лісгосп сертифікований, то місцеві громади мають можливості для впливу на процес ведення лісового господарства.

Принципи FSC Стандарту приділяють особливу увагу взаємодії лісових господарств із місцевими громадами.

ЯК РЕАЛІЗУВАТИ ЦІ МОЖЛИВОСТІ?

Ви — представник місцевої громади. Ваша мета — зберегти ягідники й місця для відпочинку в лісах навколо населеного пункту, яким загрожують рубки.

ВАШ АЛГОРИТМ ДІЙ:

1 Крок 1

З'ясувати, чи є у лісокористувача такий сертифікат, можна за допомогою пошуку у базі даних сертифікатів. Подальші кроки є можливими лише в разі, якщо лісокористувач утримує сертифікат FSC.

2 Крок 2

Письмово звернутися до лісокористувача:

А

з пропозицією внести ділянки лісу, які вас цікавлять, до переліку особливих для збереження цінностей п'ятої категорії (ОЦЗ 5) із заборобою усіх чи окремих видів рубок;

Б

з пропозицією внести ділянки лісу, які вас цікавлять, до переліку ОЦЗ чи репрезентативних ділянок, а також запропонувати певні правила їх охорони (наприклад, обмеження усіх чи окремих видів рубок).

В

зі скаргою та проханням усунути це порушення та не допустити його в майбутньому, надавши всі наявні докази порушення.

У зверненні надати посилання на індикатори FSC національного стандарту, які вимагають від лісокористувача відповідних дій. Звернення надіслати поштою чи за допомогою електронної пошти. Копію звернення спрямувати аудиторській компанії, яка видавала сертифікат. Термін очікування відповіді — один місяць. На цьому етапі залучення аудиторів не відбувається.

Дізнатися, коли проходить щорічний аудит лісокористувача, який вас цікавить.

Крок 4

(за бажанням)

За чотири тижні до аудиту подати звернення до аудиторської компанії щодо можливості участі в аудиті як зовнішній спостерігач. У день аудиту безпосередньо бути присутнім на аудиті, під час якого аудиторі мають також перевірити вашу скаргу.

3 Крок 3

Якщо відповідь лісокористувача вас не задовольняє — подати скаргу аудиторській компанії. У скарзі надати обґрунтування того, чому відповідь лісокористувача на ваше звернення порушує вимоги FSC національного стандарту. Додати до скарги копію вашого звернення до лісокористувача та відповіді на нього. Термін очікування відповіді різниться: від тижня до декількох місяців.

4

5 Крок 5

Якщо рішення аудиторів вас не задовольняє — подати скаргу в центральний офіс аудиторської компанії, попередньо отримавши контакти в аудиторів.

У скарзі зазначити ту ж інформацію, що й на етапі 3, додати копії всіх отриманих документів та відповідей на них. Термін очікування відповіді — від трьох місяців.

6 Крок 6

Якщо рішення центрального офісу аудиторської компанії вас не задовольняє — подати скаргу в ASI (орган, що контролює аудиторів). Зробити це можна за [посиланням](#), але виключно англійською мовою. Термін очікування відповіді — до чотирьох місяців.

РОЗДІЛ 3.

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ (ОВД)

Copyright Credit © Bogomaz conservation photography/ WWF-Ukraine

ЩО ТАКЕ ОВД?

Оцінка впливу на довкілля (ОВД) – це процедура, під час якої лісокористувач (лісгосп, нацпарк або будь-яка інша юридична особа, яка має право власності на ліс) зобов'язаний оцінити вплив майбутніх рубок на довкілля. У процесі процедури лісокористувач проводить дослідження впливу планованих рубок на ґрунти, водні ресурси, атмосферу, флору та фауну, клімат, добробут місцевих громад та інші аспекти довкілля.

ХТО МОЖЕ БРАТИ УЧАСТЬ В ОВД?

Будь-який громадянин України може надавати коментарі та зауваження у процесі оцінки впливу рубок на довкілля. Чим більш конструктивні надані пропозиції – тим більше шансів, що вони стануть обов'язковими для лісокористувача, а рубки не загрожуватимуть цінним лісам.

ДО ЯКИХ РУБОК ЗАСТОСОВУЮТЬ ПРОЦЕДУРУ ОВД?

Оцінці впливу на довкілля підлягають не всі рубки, а тільки:

Суцільні та поступові рубки головного користування площею понад 1 гектар;

Суцільні санітарні рубки площею понад 1 гектар;

Усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду (ПЗФ).

ЯК ПРЕДСТАВНИКУ ГРОМАДИ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У ПРОЦЕДУРІ ОВД?

КРОК

1

Знайти Повідомлення про нові процедури ОВД рубок лісу у цікавих для вас регіонах.

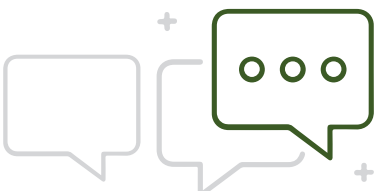
Уся необхідна інформація доступна у [Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля](#). Там можна знайти цікаві для вас процедури ОВД за ключовими словами, наприклад «ліс», «лісове», «рубок», у меню «Пошук за назвою». Також можна шукати окремий лісгосп за його кодом ЄДРПОУ (наприклад, Зарічненський лісгосп має код 00992823).

Оголошення про нові процедури ОВД рубок лісу також двічі на тиждень публікується на спеціалізованому ресурсі «Сталий розвиток лісового господарства».

Ще один варіант – завдяки SaveEcoBot, знайти у зручному для вас месенджері цільовий лісгосп та підписатись на сповіщення по ньому. Як тільки це підприємство розпочне процедуру ОВД, ви отримаєте сповіщення.

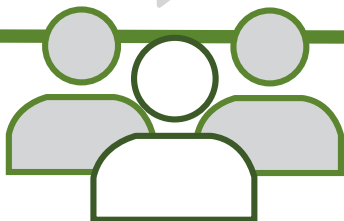

SAVEECOBOT

КРОК

4

Взяти участь у громадському обговоренні звіту з ОВД.

Після того, як лісокористувач розробить і оприлюднить «Звіт з ОВД», розпочинається громадське обговорення. Цей етап триває від 25 до 35 робочих днів. Протягом цього етапу ви можете проаналізувати «Звіт з ОВД» та надати власні зауваження чи пропозиції до проведених досліджень, без необхідності їх обґрунтування.

Можна перевірити врахування/неврахування пропозицій та зауважень поданих після публікації повідомлення про плановану діяльність у розділ 10 «Звіту з ОВД».

ЗАУВАЖЕННЯ:

надано неправдиву / неповну інформацію у «Звіті з ОВД», не проведено наукові дослідження, не оцінено важливий аспект впливу, звіт показує негативний вплив планованих рубок, неналежний розгляд пропозиції громадськості.

ПРОПОЗИЦІЇ:

відмовити у видачі висновку з ОВД, призначити додаткову ОВД, встановити екологічні умови рубок (не рубати суцільно в захисних/заболочених лісах, провести додаткові дослідження перед проведенням РГК тощо).

КРОК

2

Надіслати пропозицій та зауважень до обсягу звіту з ОВД.

Оприлюднюючи «Повідомлення про плановану діяльність», лісокористувач розпочинає процедуру ОВД. Цей документ містить загальну інформацію про рубки, не є результатом проведених досліджень оцінки впливу, а лише повідомляє про намір проведення такої оцінки. **З моменту офіційного оприлюднення Повідомлення у вас є 20 робочих днів, впродовж яких можна надати будь-які зауваження або пропозиції щодо аспектів, які потрібно врахувати при оцінці.**

Листи подаються до Департаменту екологічної оцінки та контролю Міндовкілля OVD@mepr.gov.ua.

КРОК

3

Перевірити отримання надісланих зауважень та пропозицій.

По завершенню 20-денного терміну, шукайте копію свого надісланого листа у Єдиному реєстрі з ОВД на тій самій сторінці, де раніше було опубліковане «Повідомлення про плановану діяльність».

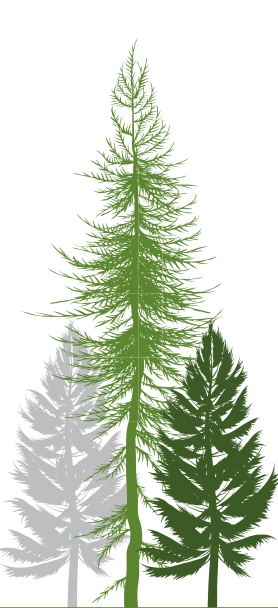

КРОК

5

Перевірте, чи врахували ваші зауваження та пропозицій, надіслані під час громадського обговорення.

Протягом 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення видається та публікується у Єдиному реєстрі «Висновок з ОВД», разом зі звітом про громадське обговорення, де ви можете ознайомитися з зауваженнями та пропозиціями громадськості, які були враховані Міндовкіллям.

РОЗДІЛ 4.

ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ

Copyright Credit © Bogomaz conservation photography/ WWF-Ukraine

Ведення лісового господарства – складний процес, що потребує ретельного планування. В Україні планування лісового господарства має назву «лісовпорядкування». Воно передбачає визначення, де і як саме будуть проводитися більшість рубок, які ділянки потребують охорони та яка саме охорона їм необхідна. Саме за результатами лісовпорядкування проводиться робота лісгоспа, національного парку або іншого лісокористувача протягом майбутніх десяти і більше років. Лісовпорядкування буває двох типів: базове та безперервне.

ВІДМІННІСТЬ МІЖ БАЗОВИМ ТА БЕЗПЕРЕРВНИМ ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯМ

Базове лісовпорядкування

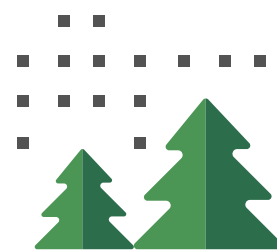
зазвичай відбувається раз на десять років. Під час базового лісовпорядкування спеціалісти-таксатори досліджують ліси лісокористувача та розробляють усі необхідні матеріали лісовпорядкування на найближчі десять років.

Однак протягом цих десяти років може статися немало подій, які потребуватимуть внесення змін. Наприклад, лісові пожежі, виявлення рідкісних видів чи оселищ, створення об'єктів природно-заповідного фонду. Як наслідок, лісокористувачі власноруч пропонують уточнення до матеріалів лісовпорядкування у порядку процедури, яку називають

безперервним лісовпорядкуванням.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ?

Згідно з процедурою, базове лісовпорядкування можна розділити на етапи:

НАВІЩО ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ ГРОМАДАМ?

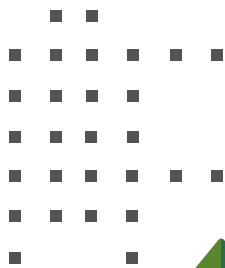
Під час лісовпорядкування можуть виділятися цінні ліси, що потребують особливих природоохоронних заходів. Відповідно, базове лісовпорядкування – можливість для громади заявити про наявність таких лісів та:

- Обмежити рубки на територіях, які є важливими для громади: ягідники, грибні місця, рекреаційні пункти;
- Створити або забезпечити підтримку у належному стані лісової інфраструктури: лісових доріг, мостів, переїздів;
- Створити нові природоохоронні території, у тому числі охоронні зони для рідкісних видів та оселищ, що охороняються законодавством.

Усе вищезгадані можливості також є можливими у порядку безперервного лісовпорядкування, коли матеріали лісовпорядкування ще діють і ревізійний період не завершено.

ЯК ВЗЯТИ УЧАСТЬ У ЛІСОВПОРЯДКУВАННІ?

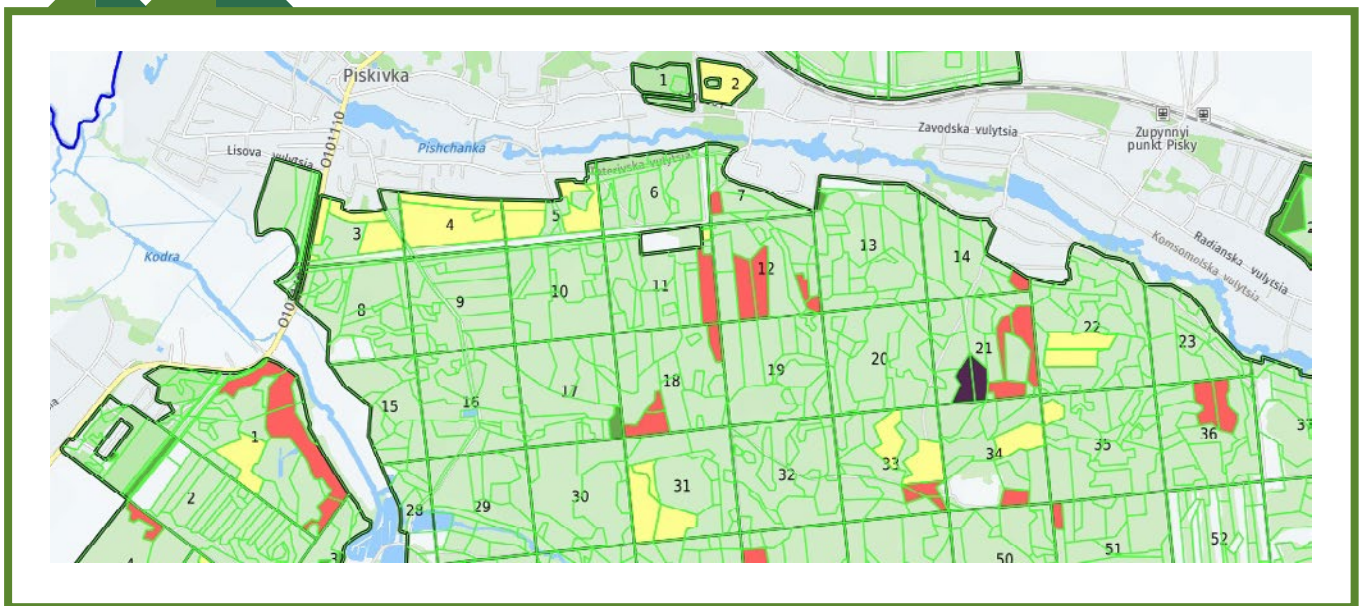
У ході базового лісовпорядкування
можливості для громади
передбачені у ході першої та
другої лісовпорядних нарад.

Перед їх проведенням окремому представнику або всій громаді
необхідно письмово звернутися до лісокористувача пропозиціями,
а також прохати про залучення до кожної з нарад. Усі письмові
та усні пропозиції мають стосуватися включення до матеріалів
лісовпорядкування інформації про певні ліси та заходи з їх охорони.

У випадку, якщо пропозиції представника громади безпричинно не
були підтримані лісокористувачем, можна звернутися до Міністерства
захисту довкілля з пропозицією не погоджувати матеріали
лісовпорядкування до врахування вимог.

Крім того, можна звернутися до лісокористувача і поза проведенням
базового лісовпорядкування, пропонуючи внести зміни до матеріалів
у ході безперервного лісовпорядкування. Матеріали безперервного
лісовпорядкування також мають погоджуватися Міністерством.

Карта запроєктованих та проведених рубок з сайту ЛІАЦ

ЯК ДІЗНАТИСЯ ПРО ЧАС ТА МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ?

Потрібно звернутися безпосередньо до лісгоспа або обласного управління лісового та мисливського господарства (ОУЛМГ) з проханням надати інформацію про термін проведення базового лісовпорядкування та дати проведення лісовпорядних нарад.

Водночас, процедура безперервного лісовпорядкування проводиться постійно та не потребує жодних нарад, а значить – цією можливістю громада може скористатися у будь-який час.

РОЗДІЛ 5.

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД (ПЗФ)

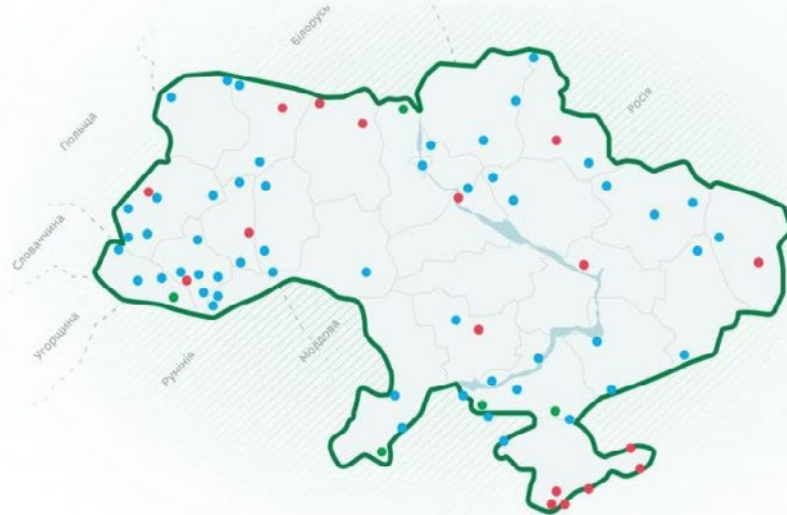

Copyright Credit © Bogomaz conservation photography/ WWF-Ukraine

Створення об'єктів природно-заповідного фонду є одним з найефективніших методів збереження лісів або окремих вікових дерев. Статус заповідності на законодавчому рівні суттєво обмежує або повністю забороняє господарську діяльність у їхніх межах. Заповідання лісів важливо одночасно, як для збереження їх біологічного різноманіття, так і для збільшення вигод, що отримує місцеве населення від лісових екосистемних послуг.

ПАРКИ І ЗАПОВІДНИКИ УКРАЇНИ

- **53**
Національні природні парки
- **19**
Природних заповідників
- **5**
Біосферних заповідників

Карта парків і заповідників України з сайту wownature.in.ua

ВАЖЛИВО!

Існує міфи і помилкові уявлення щодо доцільності створення заповідних територій. Так, наприклад, помилково вважається, що громада автоматично втрачає законний доступ до лісу після оголошення там «заповідника», як часто називають будь-які природоохоронні об'єкти у нашій країні. Насправді, категорій об'єктів ПЗФ дуже багато і у всіх них різний ступінь заповідання.

Найсуворіший режим абсолютного заповідання, тобто заборона будь-якої господарської діяльності, включно з відвідування без наукової мети, діє лише на обмежених територіях природних заповідників, найбільш цінних зонах національних природних парків України і у межах пам'яток природи. Решта заповідних територій залишаються відкритими.

ЩО ПОТРІБНО ЗРОБИТИ, ЩОБ ЦІННИЙ ЛІСОВИЙ МАСИВ НАБУВ ОФІЦІЙНОГО СТАТУСУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОЇ ТЕРИТОРІЇ В УКРАЇНІ?

Алгоритм цих дій доволі простий, проте іноді тривалий у часі. Зазвичай однієї ініціативи місцевої громади недостатньо, і на початкових етапах бажано залучити експертів-природознавців.

КРОК 1

Необхідно з'ясувати природоохоронну, наукову, естетичну або інші цінності природних комплексів та об'єктів, що пропонуються для заповідання.

Тобто, потрібно встановити, чи є у лісі, який ви б хочете заповісти, рідкісні види рослин і/або тварин, вікові дерева. Наявність хоча б одного такого екземпляра дерева-сторожила, рідкісного виду, угруповання або біотопу може бути підставою для створення заповідної території. Під час цієї роботи варто проконсультуватися з місцевими екологами, якщо такі є у вашій місцевості, вчителями біології з місцевих шкіл, або лісівниками, які знаються на цих питаннях. Якщо ж це не можливо, можна самостійно спробувати знайти та визначити згадані об'єкти, використовуючи електронний довідковий варіант:

«ЧЕРВОНА КНИГА
УКРАЇНИ»

«ЗЕЛЕНА КНИГА
УКРАЇНИ»

Резолюція № 4 (1996) Конвенції про охорону
дикої флори та фауни і природних середовищ
існування в Європі (Бернська конвенція)

Також у нагоді будуть регіональні переліки рідкісних рослин та тварин, які окремо затверджуються для кожного адміністративного регіону. Вони поновлюються час від часу, тому найновіші варіанти слід шукати на офіційних сайтах органів місцевої виконавчої влади, або скористатися узагальненнями, наприклад:

Офіційними переліками регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Укладачі: Т.Л. Андриєнко, М.М. Перегрим. – К.: Альтерпрес, 2012. – 148 с.

КРОК 2

Знайти кваліфікованих експертів, які підтвердять ваші висновки та підготують наукове обґрунтування доцільності створення природно-заповідного об'єкта.

Такими експертами можуть бути науковці природничо-географічного профілю і/або викладачі природничих дисциплін вищих навчальних закладів, наукових установ, неурядових громадських організацій природоохоронного спрямування. Орієнтовний зміст наукового обґрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єкта ПЗФ можна знайти на наступній сторінці.

ОРІЄНТОВНИЙ ЗМІСТ

наукового обґрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єкта ПЗФ

1. Назва та категорія.
2. Характеристика території.
 - 2.1. Адміністративні відомості.
 - 2.2. Загальні відомості про територію.
 - 2.3. Інформація про користувачів та власників земельних ділянок, запропонованих для заповідання.
 - 2.4. Обґрунтування природної цінності.
 - 2.5. Соціально-економічна характеристика та культурна цінність території.
 - 2.6. Існуючі території або об'єкти ПЗФ та природоохоронні території міжнародного значення в межах території, запропонованої для заповідання.
 - 2.7. Визначення та оцінка проблем, що вимагають втручання, у тому числі, викликаних діяльністю людини на прилеглих територіях, їх ранжування.
 - 2.8. Перелік видів діяльності, що пропонується заборонити або обмежити.
 - 2.9. Перелік дозволених видів діяльності.
3. Пропозиції стосовно заходів щодо провадження відповідно до законодавства та вимог міжнародних договорів природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної, господарської діяльності, охорони, відтворення та використання природних комплексів та об'єктів, які передбачається здійснити протягом п'яти років після створення, а також стратегії розвитку території/об'єкта ПЗФ на 10 років (включається до обґрунтування лише для територій або об'єктів ПЗФ, управліннями якими буде здійснюватися спеціальними адміністраціями).
4. Соціально-економічне обґрунтування (включається до обґрунтування лише для територій або об'єктів ПЗФ, управліннями якими буде здійснюватися спеціальними адміністраціями).
 - 4.1. Обґрунтування та схема попереднього функціонального зонування території, запропонованої для заповідання, пропозиції щодо земельних ділянок для передачі у постійне користування об'єкта, що матиме спеціальну адміністрацію (тільки для біосферних заповідників, національних природних та регіональних ландшафтних парків).
 - 4.2. Пропозиції щодо створення охоронних зон, їх меж та режиму.
 - 4.3. Соціально-економічні та екологічні наслідки створення території або об'єкта ПЗФ.
 - 4.4. Розроблення економічних показників розвитку території або об'єкта ПЗФ.

Під час підготовки цього документу слід звернути особливу увагу на режим землекористування, який буде рекомендовано встановити після заповідання. У цьому питанні слід знайти баланс між оптимальним режимом для ефективного збереження лісової екосистеми та інтересами землекористувача та інших стейкхолдерів. Режим охорони територій прописаний у Законі України “Про природно-заповідний фонд”.

Також важливо правильно визначитися з майбутнім статусом природно-заповідного об'єкта:

- 1) буде він державного чи місцевого рівня;
- 2) яка буде категорія (заказник, заповідне урочище, пам'ятка природи тощо).

Закон України “Про природно-заповідний фонд”

КРОК 3

Підготувати супровідний лист або клопотання.

Власне, його може написати, навіть, окремо взятий громадянин України, проте краще, якщо воно буде від керівництва місцевої громади або установи чи організації, яка розробляла наукове обґрунтування.

У цьому документі варто надати:

Коротку характеристику об'єкту, що пропонується до заповідання.

Перелічити його природоохоронні, наукові та естетичні цінності.

Навести відомості про місцезнаходження, розміри, характер використання, власників та користувачів природних ресурсів.

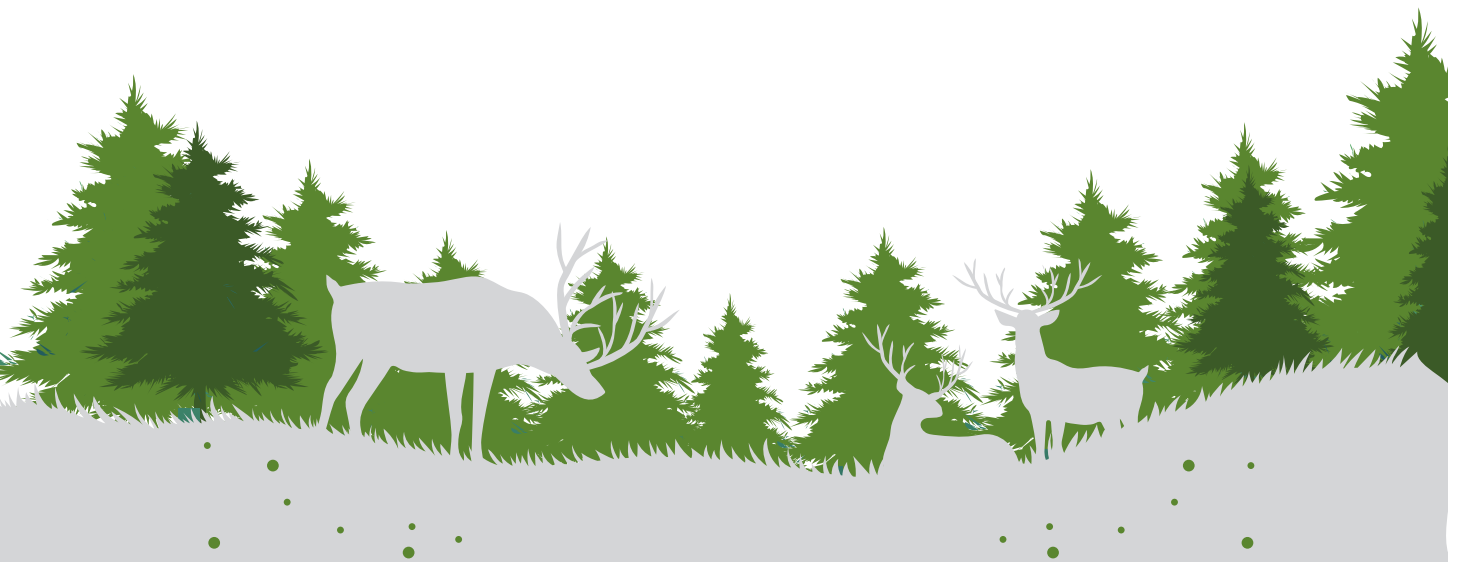
КРОК 4

(за можливістю)

Отримати листи-погодження всіх власників та первинних користувачів природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання, з зазначенням площ відповідних земельних ділянок.

Листи-погодження лісокористувачів рекомендується надавати із інформацією про лісництва, квартали та виділи, які заповідаються.

Цю інформацію можна знайти на сайті.

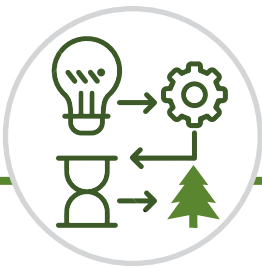

КРОК 5

Надіслати підготовлені документи (супровідний лист або клопотання, наукове обґрунтування з картографічним матеріалом, листи погодження).

У разі, якщо планується взяти об'єкт під охорону на місцевому рівні, тоді супровідний лист і решта документів адресуються голові обласної адміністрації, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій, Автономної Республіки Крим. Якщо, планується надати майбутній заповідній території загальнодержавний статус - Міністру захисту довкілля та природних ресурсів України.

КРОК 6

Уважно слідкувати за процесом створення об'єкту природно-заповідного фонду.

Безпосереднім подальшим створенням об'єкту природно-заповідного фонду будуть займатися: у разі загальнодержавного статусу – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (Міндовкілля); у іншому випадку – структурні підрозділи відповідних обласних, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища. Тому на цьому етапі вашим завданням є спостереження та моніторинг цього процесу, а також консультування і підготовка уточнень у разі необхідності.

КРОК 7

Затвердження відповідних рішень про створення нового об'єкту природно-заповідного фонду Указом Президента України (державного значення) або відповідною обласною радою (місцевого значення).

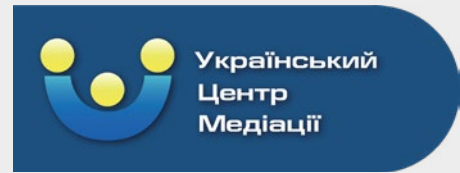
Після створення та винесення меж нової заповідної території в природу вашим завданням є отримання насолоди від результатів вашої роботи, проте найголовніше – слідкування за дотриманням встановленого природоохоронного режиму. У разі виявлення порушень слід негайно звертатися до відділення поліції або інших компетентних органів.

РОЗДІЛ 6.

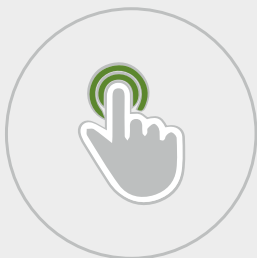
ЯК ГРОМАДІ ВЕСТИ ПЕРЕГОВОРИ ТА ВИРІШУВАТИ КОНФЛІКТИ З ЛІСГОСПОМ?

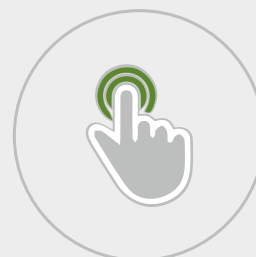
Copyright Credit © Bogomaz conservation photography/ WWF-Ukraine

Цей розділ покрокового алгоритму дій був розроблений експертами Commercial Mediation Group та Українського Центру Медіації у співпраці з WWF-Україна. Commercial Mediation Group – це провайдер послуги медіації в різних сферах суспільного і ділового життя, таких як партнерство, виконання договорів, проектів, внутрішньоорганізаційні та трудові конфлікти, конфлікти з клієнтами. Український центр медіації (УЦМ) започаткований при Києво-Могилянській Бізнес Школі з метою створення інституції, яка б стала рушійною силою для розвитку альтернативних способів вирішення спорів в Україні шляхом проведення навчання і надання послуг дійсно незалежних медіаторів.

Сайт:
Група комерційної медіації /
Commercial Mediation Group

Фейсбук-сторінка:
Українського Центру медіації

I. АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ І ПІДГОТОВКА ДО ПЕРЕГОВОРІВ

Запорукою продуктивної співпраці між громадою і лісгоспом є розв'язання складних питань і спірних ситуацій шляхом переговорів. Це дозволяє обом сторонам забезпечити врахування власних інтересів та отримати рівноцінну вигоду від управління лісами. У цьому розділі експерти-медіатори розробили покроковий алгоритм дій для громад та лісгоспів, який дозволяє успішно підготувати, організувати та провести переговори.

Якщо у вас виникли розбіжності, не поспішайте називати їх непримиренним конфліктом і вступати в бій.

1 КРОК

З'ясуйте в чому полягає проблема, яку ви хочете вирішити? Претензії, на кшталт: «все погано, всі погані, нас ніхто не розуміє!», – дуже важко обговорювати конструктивно. Скоріше за все відбудеться перехід на особистості і сварка, яка не розв'язує проблему, а тільки ускладнює становище. Отже, варто назвати проблему, з якою ви стикнулися і «відділити її від людей».

Наприклад:

Відбулась рубка у ягіднику в лісі біля вашого села.

Претензії місцевих жителів можуть звучати так:

Як можна чинити таке варварство?

Вони просто ігнорують нас!

Хто тепер компенсує моїй сім'ї дохід, який ми могли отримати від збору і продажу цих ягід?

Коли це закінчиться?

Претензії як правило висловлюються досить емоційно, у звинувачувальній манері із застосуванням загальних слів і моралістичних суджень. Натомість проблеми – носять конкретний, індивідуальний характер.

У нашому прикладі проблема, яка потребує вирішення, скоріше за все буде комплексною і може бути сформульована так:

1

Відсутність або недоступність для громади інформації про планування діяльності лісгоспу;

2

Незалучення зацікавлених осіб до планування лісгосподарської діяльності, виявлення лісів, які потребують збереження, тощо;

3

Необхідність з'ясування правомірності дій лісгоспу тощо.

Звичайно при проходженні наступних кроків цей список може змінитись, проблеми можуть бути уточнені, переформульовані.

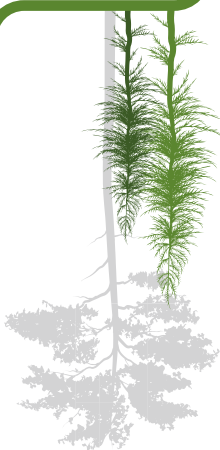
2

КРОК

Визначте, хто залучений у ситуацію, яка склалася або має вплив на розв'язання проблем з вашого списку. Корисно поміркувати на кого ще крім вас впливає проблема і рішення, які можуть прийматися.

Це важливий крок. Його мета – виявити ваших союзників, супротивників, а також осіб які поки що нейтральні, проте можуть бути вам корисні. Зробивши якісний аналіз так званих «стейкхолдерів», ви зможете уникнути помилок і зберегти час на звернення «не за призначенням», знайти однодумців і підсилити власні позиції.

КРОК 3

З'ясуйте інтереси, як ваші, так і інших сторін та стейкхолдерів, залучених у ситуації.

Поміркуйте, що для вас важливо у ситуації, яка склалася?

Чому це важливо?

Чого ви побоюєтесь?

Що станеться, коли проблеми будуть вирішені?

Що саме ви б хотіли змінити?

Відповіді на ці питання мають допомогти вам вийти на ваші справжні інтереси. Вони допомагають відійти від позицій (претензій) і зосередитись на тому, чому саме ви ці позиції займаєте?

Запишіть ваші інтереси та згрупуйте їх для зручності аналізу у такі групи:

ресурсні (наприклад, мати можливість споживати дари лісу, отримувати прибуток, здоров'я, час, знання правил і процедур)

процедурні (наприклад, можливість впливати на рішення щодо лісокористування, отримання інформації)

психологічні (безпека, сталість, прогнозованість, повага)

А тепер, пріоритезуйте ваші інтереси. Є щось надважливе для вас, що ви будете відстоювати понад усе, а є щось – чим точно можна поступитися або принаймні відкласти.

Те саме зробіть для інших сторін і стейкхолдерів. Звичайно це будуть ваші гіпотези, проте вони здатні дуже суттєво розширити погляд на ситуацію і допомогти зрозуміти чого хочуть інші люди і організації. Можливо вам відкриються мотиви їх поведінки.

Навіщо це все? Скоріше за все вирішити проблему самотужки не вийде, і вам буде потрібно вибудовувати відносини і співпрацювати з іншими учасниками для пошуку взаємоприйнятних рішень у вирішенні проблем. За підсумками цього етапу у вас має скластися уявлення про те з ким і які інтереси у вас є спільні, а де є конкуренція. До кого можливо варто звернутись в першу чергу і з яким питанням? З ким побудувати коаліцію?

Важливо:

сертифікаційні процедури передбачають, що у разі виникнення конфліктів між зацікавленими сторонами та утримувачами сертифікатів їх необхідно намагатися розв'язати в першу чергу на нижчому рівні, тобто без залучення органів сертифікації.

КРОК 4

Згенеруйте варіанти вирішення проблеми.

На цьому етапі буде корисно відповісти на такі запитання: Як ви бачите вирішення ситуації? Що для цього потрібно зробити? Як варіанти, які ви пропонуєте задовольняють ваші інтереси і інтереси інших учасників?

І якщо вам буде здаватися, що шукати варіанти, які б задовольнили всі сторони дуже складно, замисліться над тим, а що буде, якщо ви не домовитесь?

Як правило те, що ви зможе досягти за столом переговорів з іншими учасниками є більш важливим і привабливим за заходи, які ви можете здійснити самотужки. Отже гра вартує зусиль!

II. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ

Пройшовши попередні етапи Розділу I ви здійснили якісний аналіз ситуації, яка потребує вирішення і готові до ініціювання переговорів з конкретною стороною (сторонами) задля розв'язання відповідних проблем.

1

КРОК № 1:

Запрошення до переговорів краще зробити листом, адресованим особі, яка приймає рішення.

В листі бажано:

- коротко описати проблему, уникаючи звинувачень,
- запропонувати розпочати переговори для розв'язання проблеми самостійно або із залученням нейтральних посередників (медіаторів),
- зазначити про готовність до пошуку взаємоприйнятних рішень,
- запропонувати порядок денний, склад переговорників з вашого боку, місце і терміни проведення переговорів,
- попросити надати відповідь у конкретний термін (достатній, проте не надто довгий, наприклад 10 днів).

2

КРОК № 2:

Аналіз інформації, отриманої на першому етапі, формування та узгодження:

- порядку денного переговорів;
- складу перемовників;
- формату та місця переговорів;
- необхідності обміну інформацією, документами;
- необхідності запрошення будь-яких експертів, в тому числі медіаторів.

КРОК № 3:

Безпосереднє ведення переговорів. Для якісної побудови переговорного процесу варто дотримуватись таких основних правил, притаманних гарвардській моделі переговорів:

КОРИСНІ МАТЕАЛИ

СТАНДАРТ FSC
ДЛЯ УКРАЇНИ

ДЕТАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ
ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

БАЗА ДАНИХ ДЛЯ ПОШУКУ
ЧИННИХ СЕРТИФІКАТІВ

ПРОЦЕДУРА УЧАСТІ
ЗОВНІШНІХ СПОСТЕРІГАЧІВ

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО ОЦІНКУ ВПЛИВУ НА
ДОВКІЛЛЯ»

ЄДИНИЙ РЕЄСТР З ОЦІНКИ
ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

SAVEECOVOT

«ЧЕРВОНА КНИГА
УКРАЇНИ»

«ЗЕЛЕНА КНИГА
УКРАЇНИ»

КАРТА. ВІДКРИТИЙ РЕЄСТР ДОЗВІЛЬНИХ
ДОКУМЕНТІВ НА ДЕРЕВИНУ

ЯК ГРОМАДИ МОЖУТЬ ЗАХИЩАТИ ЛІСИ?

АЛГОРИТМ ДІЙ

Working to sustain the natural world for the benefit of people and wildlife.

together possible™ panda.org

© 2021

Paper 100% recycled

© 1986 Panda symbol WWF – World Wide Fund for Nature (Formerly World Wildlife Fund)
® “WWF” is a WWF Registered Trademark. WWF, Avenue du Mont-Bland,
1196 Gland, Switzerland. Tel. +41 22 364 9111. Fax. +41 22 364 0332.

For contact details and further information, please visit our Ukrainian website at www.wwf.ua